

E TUKUNA MAI AI HE AMUAMU

Te Ratonga Pāremata

E titikaha ana te ngākau o Te Ratonga Whare Pāremata kia tino pai rawa ai ā mātou ratonga kiritaki. Me ka whakaaro koe kua hē tētahi āhuatanga, kāore rānei koe i te ngata i tētahi wāhanga o ā mātou mahi, tēnā kōrero mai.

KO WAI MĀ E ĀHEI ANA KI TE AMUAMU?

E āhei ana ngā tūngata katoa o te iwi whānui, he hunga e tukaru ana i ā mātou ratonga, mahi rānei, ki te tuku mai i ngā amuamu.

E ĀHEI ANA AHAU KI TE AMUAMU MŌ TE AHA?

E āhei ana koe ki te amuamu mō ngā mea pēnei i ēnei:

- te pai o ngā rātonga
- te whanonga, te waiaro rānei o ā mātou kaimahi, kaikirimana rānei
- tētahi mahi, te korenga rānei i mahi, o ā mātou kaimahi, kaikirimana rānei
- te kore noa iho o te tika o te whai i ngā ture, i ngā kupu arataki rānei, i te tukunga o ngā ratonga, i te mahinga rānei o ngā mahi.

Kāore e pai te whakamahinga o tēnei tukanga hei amuamu mō ēnei mea:

- te whanonga, ngā mahi, ngā whakatau rānei a ēnei hunga:
 - ongā mema Pāremata, tae atu ki ngā Minita Karauna me te Mana Whakawā o te Whare
 - ongā mema o te Whare Pāpāho
 - ongā kaimahi e whakahaeretia ai ā rātou mahi e ngā mema Pāremata, e ngā pāti tōrangapū rānei
 - ongā kaimahi a Te Tari o te Manahautū
 - ongā pāti tōrangapū
 - ongā rangapū kāwanatanga
- ngā take e haepapa ai tētahi atu rōpū, tētahi atu tangata rānei ki aua take
- ngā whakahaere a te Whare, a ngā komiti whiriwhiri take pāremata rānei
- ngā ture me ngā tikanga a te pāremata
- ngā hātepe kopou kaimahi a Te Ratonga Whare Pāremata
- ngā take e whakawākia ana, kua oti rānei te whakawākia, ki te kōti,
- ngā take e takoto ai ki rō ture ngā tukanga amuamu, ngā rongoā rānei mō aua take

Mehemea koe ka whakapā mai mō tētahi take e kore ai e āhei te whiriwhiria ōna ki tā matou tukanga amuamu, ka whakamōhio mātou i a koe, ā, ka ngana ki te arataki i a koe ki te wāhi tika (hei tauira te tari o tētahi MP, tētahi Minita rānei).

ME PĒHEA TE TUKU MAI I TE AMUAMU

I te nuinga o te wā, me tuku mai e koe te amuamu i roto i ngā marama e toru i muri mai i ēnei:

- te hinonga rānei e amumau ai koe;
- te mōhiotanga rānei ōu he take tāu hei amuamu māu.

I ētahi wā tino motuhake, e āhei ana te whiriwhiria o ngā amuamu i tukuna mai i muri mai i ēnei wā. Mehemea koe e whakaaro ana e tika ana kia whakaarohia e mātou tāu amuamu i muri mai i ēnei wā, tēnā whakamāramatia mai te take.

E tūtohu ana mātou kia tukuna mai tāu amuamu ki te pukaiti ā-ipurangi kei tā mātou paetukutuku. E āhei ana koe ki te tuku mai i tāu amuamu mā te reta, mā te īmēra, mā te waea kōrero, mā te tae ā-tinana mai rānei.

Ka tuku ana koe i te amuamu, tēnā kōrerohia mai ēnei:

- tōu ingoa me ngā taipitopito whakapānga
- ngā pitopito kōrero katoa e taea ana e koe mō tāu amuamu
- tāu e hiahia ai kia mahia.

Ka whakamahia ngā pārongo e homai ai koe hei manaaki noa iho i tāu amuamu. I kitea ai ētahi atu kōrero, tirohia te taukī matatapu amuamu kei tā mātou paetukutuku e iri ana.

HE ĀWHINA KIA TUKUNA MAI HE AMUAU

Mehemea koe e hiahia ana ki te āwhina hei tuku mai i te amuamu, e pai ana kia tukuna mai e tētahi māngai, i runga i tāu whakaaetanga — hei tauira he hoa, he whanaunga, he tangata tautoko rānei. Me whiwhi rawa mātou ki tāu whakaaetanga ā-tuhi kia mana ai tāna tuku amuamu māu. Kei tā mātou paetukutuku tētahi tātauirā mō te tukunga amuamu. Ka kaha koe ki te mahi mai i tērā, ka tuku mai ai mā te īmēra, mā te mēra rānei.

Mehemea koe e hiahia ana ki te āwhina motuhake a Te Ratonga Whare Pāremata, tēnā whakamōhiohia mai mātou ka tuku ana koe i tāu amuamu.

KA TUKU AMUAMU ANA AHAU, KA AHATIA?

E titikaha ana te ngākau kia matatika, kia whakaute, kia mārāma, kia wawe hoki tā mātou manaaki i ngā tukunga amuamu.

Ka tae mai ana he amuamu, ka mihi katoatia e mātou. Kātahi mātou ka whakatau me whakaaroaro rānei tāu amuamu ki tā mātou tukanga, ā, mehemea āe, ko tēhea te taumata tika e manaakitia ai tāu amuamu. E rua ngā taumata o tā mātou tukanga amuamu. Kei te taumata tahi, ka whai mātou kia whakatauria te take i roto i ngā rangi kotahi tekau.

Kei te taumata rua, me mātotoru kē atu te whakatewhanga o tāu amuamu, me te aha ka tautapaina tētahi hunga hei whakatewhatewha iho, hei whakapā hoki ki a koe mō ngā mahi e whai ana, mō te roa hoki o te wā kia oti ai.

Mehemea e hiahia ana mātou ki ētahi atu kōrero kia pai ai te manaaki i tāu amuamu, ka whakapā mātou ki a koe (mehemea kua tukuna mai e koe he taipitopito whakapānga).

Ki te kore e ngata tō ngākau i tā mātou urupare, e āhei ana koe ki te kawē i ōu āwangawanga ki te Kaitiaki Mana Tangata.

Paetukutuku: www.ombudsman.parliament.nz

WHAKAPĀ MAI KI A MĀTOU

Paetukutuku:

Email: parlinfo@parliament.govt.nz

Waea: 0800 PĀREMATA (0800 7273 6282)

Wāhitau:

Complaints Officer
Parliament Buildings
Private Bag 18041
Wellington 6160
New Zealand